

Брой 33.

У Земуну 27. Октобра 1856.

Година I.

Овај листъ излази сваке Субботе а цена му е на годину 4 форинта, на полъ године 2 форинта ср. безъ поштарине; поштанска такса износи на 6 месеци 30 кр. ср. Пренужерити се може у Аустрији кодъ сваке поште или познати наши скупители или управо кодъ издавателя у плаћенимъ писмама, а у Кнежевини Србје у главној књижари Велимира Валожића у Београду. За огласе плаћа се за редъ 3 кр. ср.

Амајлије.

(Продужењъ)

Размишљавајући тако онъ и непримѣтно удвои ко-раке и за часъ се види предъ вратима гостилнице. Ту му падне на умъ, да мора испитати силу и треће амајлије, — амајлије најскуплѣ за нѣга, силу оне, која му е требала да отвори врата куће графа Розенхайна. Но пре свега требало се мало преодети на предъ графа изићи. Онъ одкако е био кодъ банкера постао е богатъ. Неразмишљавајући дуго оде онъ модноме кројачу и за часъ се одене, истина просто, но пристойно и по најлепшемъ вкосу. Огледало сведочаше да е онъ у новимъ аљинама штопоречъ еданути младић! Немогући више одолѣвати нестрпљно, метне своју драгоцѣну медаљу у цепъ одъ прелука и пође къ дому графовомъ.

Силно му закуца срце, кадъ басамаке угледа. Шта ће онъ казати, ако га графъ запита одъ куда е и шта оће. Но чега да се бои. Чимъ я могу рескирати мисляше онъ. Нисе л' амајлија на два места подѣйствовала, зашто да и на трећемъ неподѣйствуе. А у осталомъ шта ће рѣаво графъ наћи у момъ поступку? Ако се амајлија покаже недѣйствителна я ћу се постарати нѣну немоћ допушити смѣлошћу и умомъ и тимъ ћу принудити графа да извини мою посѣту. Напредъ! *Audaces fortuna juvat*; а то значи:

ко ништа неће да рескира, неће ништа ни добити. (Ко нерескира — и не профитира).

Фридрихъ рекне да яве за нѣга графу Розенхайму.

Графъ Розенхаймъ живляше врло усамљено, быяше човекъ замишлѣнъ. Смртъ жене, коју е любіо безгранично и немилость при двору, у коју е пала фамилія грофова, принудиле су га скоро сасвимъ одрећи се света и двора. Одъ тогъ времена онъ се искључително посетіо воспитанію кѣри свое Констанціе, која е садъ имала око 17 — 18 година. Лепота, разумъ и богатство младе графинце прибавляху јој довольно просіона, но графъ нисе итіо са изборомъ зета. Онъ е обожавао своју кѣрѣ и врло му е било жао съ нѣомъ се растати. Онъ е желіо да добіе таковогъ зета, кои бы заедно съ нѣимъ самођу деліо. Трудно быяше наћи таковогъ човека, кои бы то условіе приміо; ербо младожена Констанціе могао е бити само човекъ одъ знатнога рода, а такавъ човекъ нисе се лако хтео одрећи света.

Подробности ове већ су познате быле Фридриху; зна се садъ, како е закуцало срце у нѣму, кадъ е уш'о у великолѣпно жилиште графово.

— Како ћу да јавимъ за васъ? запита служитель дошавши къ Фридриху.

— Баронъ Фридрихъ Найбержкій. Служитель се поклони и оде у сусѣдну собу, која графу за кабинетъ служаше. Врата на кабинету небяху затворена, зато Фридрихъ могаше чути резултатъ пріява.

— Баронъ Фридрихъ Найбержкій? одговори графъ срдито: — я непознаемъ тогъ господина. Какавъ е то човекъ?

— Младъ човекъ, ваше сјателство. . .

— А шта оће?

— Незнамъ, ваше сјателство; онъ жели видети васъ, ако вама време дозвољава.

— Но, — пусти га. . . Не, чекај, скупи најпре ево ово.

Такавъ предговоръ ніе ни најманѣ быо умиљать за Фридриха. Онъ побледи као крпа и мисляше да колена подь нѣмъ клеаю, но вратити се было е немогуће. Онъ се стараше да се ободри. Служитель изиђе и замоли барона да уђе у кабинетъ. Фридрихъ уђе.

Графъ Розенхаймъ стаяше у краю себе у сѣпки. Онъ быаше стаса висока, танакъ мало грбавъ; чело му беше чисто. Проницательный погледъ, кои онъ управи на младогъ човека, чиняше се да чита збунѣне нѣгове мисли. Намрштене обрве графове сведочаху, да му ова посѣта ніе башъ угодна. Онъ учини едакъ коракъ къ Фридриху на стане. Младый се человекъ дубоко поклони, и, подижући главу сусретне паново питаюћий и ладный погледъ, одъ кога му се сва кожа наежи. Онъ съ почетка побледи, после порумени; неотице пишне медалю, да види да е ніе изгубіо. Графъ му одговори поклономъ главе и движеніемъ руке, а перекне ни речи. Забуна се Фридрихова удвостручи, но требало е ма што рећи: графъ очевидно очекиваше да онъ почне разговоръ.

— Молимъ за опростенѣ ваше сјателство, рекне младый человекъ дрктућимъ гласомъ: — ако самъ васъ обезпокою моіомъ посѣтомъ. . . мени бы было врло жао кадъ бы употребіо на зло вашу снисходительность и нигда нећу себи опростити за ову смѣлость, која е вама може быти прекрнула неко занимањѣ, ков е безъ сваке сумњѣ за васъ много интереснѣ.

Говорећи ове речи Фридрихъ управи очи на графа и съ радостнимъ изумленіемъ позна, да се строго и незадовольно нѣгово лице мало по мало разведрава и питаюћи погледи више и више добіаю благосклонный изражај.

— Я се врло радуемъ што самъ васъ видіо г. бароне, одговори графъ премда и ладно; но съ таковою грубости, каква се могла очекивати одъ први нѣгови погледа: — вы не треба да мислите, да е ваша посѣта мени неприятна; ніе л' вамъ угодно да кажете узрокъ ове. . . И садъ искрено покаже Фридриху столицу. Фридрихъ се поклони за знакъ благодарности, међутимъ быаше у забуни како да одговори на питањѣ.

— Ніе л' вамъ угодно одкрити узрокъ. . . повтори графъ механично, и као баяти да са свимъ о другомъ мисли. Међутимъ оча нѣгове управлѣне на младогъ човека добіаху изражај явного изумленя. — Те черте, те очи! . . . ватрено рекне онъ: — да,

то е слика поразителна! . . . Нисте л' вы младый Фридрихъ Найбержкій?

Добро е, помисли Фридрихъ; — онъ е сигурно забораіо, за кога му е явіо служитель. — Да, ваше сјателство, я самъ Фридрихъ Найбержкій.

— Ахъ, Боже мой, каква е то слика! младый друже мой, вы сте живый портретъ ваше прекрасне матере. . .

— Младый друже! помисли Фридрихъ и умало не скочи са столице одъ радости. — О, амайліе!

— Да, мени е врло мило што самъ васъ видіо продужи Розенхаймъ пружаюћи му нѣжно руку. — Гди сте до садъ, молимъ васъ, што васъ нема кодъ мене пре?

Ма да е Фридрихъ и најтврђе веровао у свою амайлію: опетъ зато ніе се могао надати овако чрезвычайно брзой промени. Радость нѣгова, што га отаць Констанціе тако прійма, была е тако силна, да онъ немогаше пружити руку свою већъ уважену графомъ, и промрля неколико неразумителни речій.

— Безъ сумњѣ, продужаваше Розенхаймъ, примѣтивши нѣгову забуну и немогући се уздржати одъ смей: — я бы се онда лютіо и прекорео бы васъ да заборавете ваше другове, кадъ небы садъ видіо да се вы зато касте.

— Тако е, ваше сјателство, одговори Фридрихъ гласомъ іоште гушећимъ се одъ радости. — Кадъ бы я знао, да ћу се удостоити тако благонаклонногъ пріема, кадъ бы я знао напредъ, како ћете ме вы усрдно пріймити: онда небы оклевао явити вамъ се съ почитаніемъ и увереніемъ о моіой преданости. . . но. . .

— Но, пресече му графъ речь съ нѣжнимъ осмеіомъ: — васъ е одъ тога нешто друго уздржало; вы сте сигурно, као и сви млади люди заборавили старе свое другове; но то ніе добро. У осталомъ, зашто да се сваѣмо, стваръ е была и прошла. Да видимо шта вы садъ радите. Сигурно продужавате занимања на университету?

Ово питањѣ одреша езикъ Фридриху. На укоре горвѣ онъ незнаѣше шта да одговори, но очекиваше да разговоръ што пре пређе на другій предметъ.

Разговоръ се разведе ватренъ и дугъ као сіломъ амайліе, или е Фридрихъ просто своимъ умомъ, образованости и вештиномъ по видимомъ допао се графу.

— Ёсте л' чули младый друже, рекне онъ и прекидаюћи нравствено-философическо уздржанѣ: — за данасъ е доста. Надамъ се да ћемо се чеше виђати.

— То е доказателство ваше къ мени снисходительности, рекне Фридрихъ: — и вы ћете се угерити да ћу я поитати да е на ново испиту подвргнемъ.

— Лепо, и то очекуюћи, представићу васъ домаћици. Кадъ васъ я призивамъ кући то треба и Констанція да васъ позна.

При овомъ неочекиваномъ предложеною Фридрихъ затрепти; но графъ, кои се већъ обрнуо да отвори врата непримѣти нѣгову забуну; и кадъ му онъ да знакъ да уђе, младый человекъ ковкако постави се у тишину Констанція седећи на балкону шіяше нешто одъ ланена платна.

— Констанція, рекне Розенхаймъ приближујући

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

се къ нѣой: — препоручуемъ ти сына, едного могъ старогъ пріателя. Баронъ Фридрихъ Найбержкій.

При концу ѡве фразе графъ се обрне и покаже рукою на Фридриха. Констанція смешеи се подиже очи да се одпоклони барону Найбержкомъ, укомъ се никадъ ніе надала видити познатогъ іой човека; сусретнувши се съ очима Фридриха она задрѣе, порумени, па побледи и уступн еданъ коракъ патрагъ. Фридрихъ ставши измежу нѣ и отца нѣногъ сакріе ово волнованъ одъ очію Розенхайма, и докъ е се и онъ нѣой одпокланяо успѣ она и стиша свою забуну. У тай паръ брзо се врата отворе; слуга уѣе.

— Ваше сіятельство, рекне онъ: — Каруце барона Гросенштайна уѣоше у авлію.

— А! рекне графъ съ явнимъ незадовољствомъ: — добро, а ѣу изиѣи да га дочекамъ. Не праштамъ се съ вама младый друже, ерѣ ѣу се садъ вратити.

И онъ изиѣе, оставивши младе люде у самоѣи. Обоє они были су у крайнѣмъ изумленю, неимаѣаху рѣчій за разговоръ. Неколико пута сусретаху се нѣини погледи, и свакій путъ е Констанція руменила и погледала пред — а — се. Найпосле Фридрихъ првый прекине ово ѣутанъ, ков се могло за дуго продужити.

— Синоѣъ, рекне онъ колебающимъ се гласомъ; — нисамъ смео ни мислити, да ѣу овако бити прилѣпнъ у вашой куѣи, и занста немогу довољно благодарити вашемъ отцу за овако усрдный пріемъ. Могу ли се надати да ѣу садъ бити тако среѣанъ . . . да ѣете и вы разделити ту нѣгову благонаклоность према мени.

— Незнамъ, почему се вы можете сумняти у томъ, одговори Констанція неподижуѣи очію, — Кадъ е васъ татица примію; то ѣу васъ и я са задовољствомъ примати.

— Графице, рекне Фридрихъ; — я самъ врло обвезанъ вашемъ отцу; а садъ се нарочито къ вама обраѣамъ . . .

— Но мени се чини, прекине речъ Констанція — са несташнимъ осмеіомъ и лакимъ трептанъмъ гласа: — врло сте се поздно сетили да доѣете къ нама. Како то вы, сынъ друга мога татице, вы, кои знате да су вама наша врата увекъ отворена, нисте се никадъ дали видити овде.

Она у часу подигне очи и баци на Фридриха брзый и пронциателный погледъ кои га проникне до самога срца.

— Како? . . . Ахъ Боже мой, кадъ бы я само могъ о . . .

— Кадъ бы могли! ко вамъ е браію? видите и ма више одъ године, како . . .

Констанція уданнуптъ приѣѣти да е претерала, уѣути и поцрвени.

— То е истина викне Фридрихъ: — више одъ године има одкако я уздишемъ за среѣнимъ овимъ минутомъ, коимъ се сада више одъ године наслаѣуемъ . . .

Оба крила врата отворе се и онъ уѣути.

— Молимъ покорно г. Бароне, говораше Розенхаймъ: — я самъ у умленю што сте вы насъ удостоили ваше посѣте.

— Боже мой, итно проговори Констанція у часу поблдивши: — опетъ онъ! башъ немогу да га гле-

дамъ, Фридриче, молимъ васъ избавите ме одъ нѣгове посѣте . . . дайте ми руку, айдемо у башту.

Ова хитро узме Фридриха подъ руку, кои премда збунѣнъ таквомъ неочекиваномъ фамилярности, ништа манѣ непронпусти непримѣтно притиснути къ срцу своеме Констанцію.

Баронъ Гросенштайнъ уѣе.

То быаше онизакъ человекъ, дебео, око 50 год. старъ; мале сиве очи быаху му чрезвичайно ватрене; но притворный и ладный погледъ неотице уливаше неку антипатію.

— Како то, рекне онъ на найлюбезный начпъ: — вы се клоните одъ мене лепа графице.

— Я? Господине бароне, одговори Констанція у забунѣи. — И, пезнаюѣи шта да одговори, она баци погледъ на Фридриха, коимъ га моляше, да іой помогне.

— Графица ніе хтела да се уклони . . . я самъ желію да е изведемъ, рекне Фридрихъ смешеи се: — она ми е обеѣала показати свою башту, и я е молимъ да одржи свою речъ.

— Право! возрази баронъ презрителнымъ топомъ бацивъ на Фридриха такавъ погледъ коимъ га е готово на двобой позивао. — Тако дакле я да се обратимъ на васъ?

— Како вамъ е воля господине бароне, гордо одговори Фридрихъ.

Констанція у страху, инстинктивно прилепи се узъ нѣга. Сцену ову неизпушташе изпредъ очію Розенхаймъ, кои стоѣи из-а-нѣи гледаше на нѣи сво трое.

— Фридриче, рекне онъ пошавши напредъ — я нисамъ знао, да ти имашъ тако велику наклоность къ баштованлуку. Айдемо, да ти покажемъ я мое ламе.

Онъ узме младогъ човека подъ руку; а у то вреде значително погледа на Констанцію, ова седше на столицу и наново почне шити. Фридрихъ іой се учтиво покони и поѣе за Розенхаймомъ у предню собу. Ту се графъ рукою съ нѣимъ — у здравлю друже мой, рекне му онъ: — доѣите почешѣе къ нама . . . Доѣте сутра на ручакъ.

Фридрихъ, разстроивъ, рукою се съ графомъ проумла нешто како тако у име благодарности и ни зиѣе.

Кадъ онъ изиѣе на сокакъ учини му се као да се све око нѣга окреѣе и све игра. Онъ се маше рукою за главу да се увери стои ли и она на своѣмъ месту . . . Тако дакле онъ е другъ граха Розенхайма, кои му говори „Ты“ и зове га на ручакъ. Констанція га зове „Фридриче“ и ослања се на нѣгову руку! Да, овде се мора померити памѣћу одъ чуда и одъ радости!

Текъ што онъ прекорачи прагъ у голгилицѣи златногъ Лава, слуга му рекне:

— Господине бароне, ево вамъ пакета, кои е речено, вама да се преда.

— Фала, одговори Фридрихъ.

У пакету быаше кутія и цедуля. На цедульи стои: „Я самъ задовољанъ съ тобомъ Фридриче, ты си испунію мой очекиванъ; но мислимъ да самъ и я твоѣ такоѣе испунію.“

„Но негеба се само наслаѣивати садашности,

него треба и о будућности побринути се. Будућност се состои у постојанству и труду.

„Место советника и инспектора Херцегови польски добара упраздићно е. Ишти га: обрати се непосредствено къ министру, одъ кога оно зависи, барону Гросенштајну . . .

— Ето ти га! викне Фридрихъ: — а данасъ смо се ми као на несрећу готово посвађали!

„Ако онъ почне околиштити и представљати неке немогућности, я ти шилѣмъ у той кутји Амајлію, која ће му показати да то нѣ у резону.“

Фридрихъ брже отвори кутію и ту нађе прстенъ, кои му е већ био познатъ. На камену су были изрезани они исти знаци и писмена, кои су были и на нѣговимъ амајліјама.

„Ако ты пустишъ изъ руку тай прстенъ или га изгубишъ, ты си погинуо. Не дай га Гросенштајну у руке, него му га само изнеси да види. Настаивай, прети, кажи му да ты ниси самъ, да ты имашъ јошть и други средства, и немој излазити изъ кабинета нѣговогъ другіе осимъ съ декретомъ на место инспектора и советника — у депу. Кадъ изиђешъ одъ министра поитай у дворъ, састани се съ кућевнимъ секретаромъ Херцеговимъ, покажи му декретъ, и кажи да си радъ благодарити Херцогу на великомъ излазку, замоли га да онъ и твое име запише и да напредъ яви Нѣговой Светлости.

„Ово е необходимо нужно све ујутру да се сврши, после ће бити доцне. Ако успѣшъ добиѣшъ одъ мене даля настављена. Надай се на твога друга.“

„Mens conscia recti.“

„Ово писмо баци у ватру.“

Ово писмо сбунѣ Фридриха као изненадний громовный ударъ.

— Како заповедате, да явимъ за васъ нѣговомъ превосходителству? запита секретаръ министра.

— Баронъ Фридрихъ Найбержкій. Секретаръ уѣ у кабинетъ; и за часъ се врати.

— Нѣгово превосходителство садъ е у послу... Неможе васъ примити у овай паръ. Ако имате волю г. бароне одкрити ми узрокъ ваше посѣте; то ѣу имати честь известити васъ кадъ васъ може примити Нѣгово превосходителство.

— Опростите, прекине набусито Фридрихъ — я самъ дошо проговорити са г. министромъ о важнимъ дѣлѣма, која одлаганя ни найманѣ не трпе. Мени е нужно да му рекнемъ само две речи. Ако имате волю явите тако Нѣговомъ превосходителству. Међутимъ гледайте да му явите да се ове ствари тичу нѣгове личности.

Секретаръ се поклонѣ, и после едногъ минута уведе Фридриха у кабинетъ министра. Гросенштајнъ одма позна младога човека. На лицу нѣговомъ покаже се гнѣвъ и незадовољство. Онъ му се приближи съ гордимъ изгледомъ.

— Кое добро, Господине?

— Я бы желію проговорити съ вама насамо две, три речи, господине Бароне, ладнокрвно одговори Фридрихъ, и небрежливо седне на столицу, која стаяше поредъ астала.

— Бернеле, рекне баронъ секретару: — мало часъ я ѣу васъ звати.

— Изволите, я васъ слушаю, рекне онъ Фридриху како изиђе секретаръ.

— Ево у чему е стваръ господине Бароне, я самъ дознао да е упраздићно место советника и инспектора Херцегови польски добара, и дош'о самъ да васъ замолимъ да вы представите Нѣговой Светлости да самъ я на то место опредѣленъ.

Баронъ се тако збуни овомъ неочекиваномъ молбомъ да се чисто тргне натрагъ.

— Вы се шалите, Господине, . . . рекне онъ . . .

— Ни найманѣ, господинъ Бароне, прекине му речь Фридрихъ съ пређашњомъ ладнокрвности: — я иштемъ одъ васъ то место, и уверенъ самъ да ће те ми га вы дати, кадъ вамъ покажемъ моя права на полученѣ истогъ.

— Ваша права? . . . у тимъ годинама? . . .

— Ево ій! наново му прекине речь Фридрихъ, скидаюћи рукавицу и показуюћи му прстенъ на прсту са надписомъ. Страшно се наеданпутъ физиономія министра измени.

Онъ поплаветни; очи нѣгове хтедоше искочити изъ главе при погледу на онај прстенъ, кои га очараваше као глава медузина. Онъ се сбунѣ и падне на столицу. Фридрихъ се и самъ уплаши одъ дѣйствія свое амајліе.

Но скоро за секундъ Гросенштајнъ скочи.

— Прстенъ . . . рекне онъ загушенимъ гласомъ: — тай прстенъ! . . . шта онъ значи? . . .

— Умирите се господине Бароне, одговори Фридрихъ съ проницескимъ спокойствомъ: — овай прстенъ значи: да ѣу я добити место советника, и да ѣете га вы мени дати и то е све! . . .

Баронъ се сасвимъ изгуби. Онъ се малко уставѣ и почеше се рукомъ по челу. За тимъ управи на Фридриха мале и проницателне свое очице, испунѣне такве угрозе и ненависти да се младый човекъ уплаши. Но онъ се не промени у лицу и као за одговоръ баци на Барона погледъ пуњ презрителне пронице, обрѣући међутимъ прстенъ на палцу.

(Продуженъ слѣдую.)

Богъ све може учинити.

[Продуженъ.]

Мирко оде съ окићеномъ децомъ вѣиной матери. Баба Марта была е у собѣ, асталъ постављала. Мирко е запита за ону госпу, која му се сасвимъ необична видѣла, и ков жалостно станѣ нѣ се погло одъ

нѣга сакрити. „Да,“ тако рече Марта, „кадгодъ се сетимъ пѣ, немогу се задржати да се не заплачемъ; доста самъ се редѣй сита наплакала на ню гледећи. Одъ татора нѣногъ наговорена и готово приморана,

удала се за човека, тогъ предсѣдателя суда, кои се ни Бога небои ни людѣи стиди, и кога е срце одъ камена а не као у остала свѣта. Она му е друга жена, ерѣ прва нѣгова жена мало е съ нѣмъ и была, и одъ нѣ му е само еданъ синъ остао, кои е већ одрастанъ ђакъ бы, алъ га е другѣи некѣи ђакъ пробоо и умрѣо е. О той несрећи ова садашня нѣгова жена и незна ништа, ерѣ јошѣ преѣшнѣ године, кадъ се то догодило, была е она већ сишла съ памети, па су јој могли и што друго приповедити, она то ништа нѣ дознала ни разумѣла. Но она е доста и свое неволѣ имала, нѣ требало више претоваривати. Ерѣ што е та госпа препатила, незнамъ е ли јошѣ когодъ у свѣту. Одъ како се састала съ човекомъ, никадъ нѣ јошѣ съ нѣмъ у лѣпой любви была, ерѣ е овај свагда готово намргођенъ и зловолянъ; нога му нози добра немисли, а гдѣ л' да онъ другомъ жели. Онъ е учинио те е и на свой животъ омрзла; а кадъ му дођу нѣгови ђаволи, или кадъ се наиѣ, онъ е изтера изъ куће напољ, а чуло се и да е туко. То е све добра она госпа къ срцу припила, па и кадъ јој се мужъ одобровољи, нѣ имала добре волѣ на нѣга, ерѣ е видила какве е зле нарави. Зато е увѣкъ была невесела, и кадгодъ е сама была застала е баба Мила а она се сва умивала одъ суза. У томъ јој послѣ двѣ године поклонѣ Богъ едно мужко дѣтенце. Онда јој се мало у срцу разгалило, съ дѣтетомъ се утѣшавала и съ нѣмъ еднимъ данъ-ноћ забављала. Но шта се догоди? Кадъ е детету око три године было, имали су гостию у кући, а нѣга су оставили те само по градини и по улици (авлији) сиграли се. Была е башъ недеља и врло врућина; кадъ се заладило изиђу съ гостима у градину; мати потражи дете, кое се на еданъ сатъ пре онудъ сиграли, садъ га нигди нѣ было. Свудъ су по градини, по улици и по кући тражили га; питано е по свомъ селу, слати су люди свудъ на све стране, ако онолишно дете и нѣ могло тако далеко заврљати; све е было залуду, дѣтета было па нѣ, нестало га као да се у воду утопило. Догодило се да е у то време предсѣдательовица башъ на свомъ добу была. Не може се друго што о нѣој рећи, него да е докъ е здрава была, една добра и побожна, душевна жена была, коя никадъ одъ цркве нѣ изостајала, сироте е и да незна нѣнъ човекъ подпомагала, а особито сиромашномъ свештенику доста е добра учинила. Овај јој е у жалости нѣной често долазио, тѣшио е и была се на божию волю ослонила. Роди одмахъ за тимъ женско детенце, кое е она сама неговала и гоила тако, да ништо нѣ хтѣла туђимъ рукама веровати, него е данъ-ноћ сама надъ нѣмъ лебдила. Дѣтету е было одъ прилике већ три месеца; было е лепо и као ябука пуначко. Метне га мати едно јутро у коританце да га окупа. Докъ е она у томъ послу была, зачуе се на полю дрека и лукъ служкиня. Млада една неразумна служкиня утрчи у собу вичући: „јохъ! госпоја за Бога, нашли смо Драгића.“ — „А гди?“ запита госпоја уплашено. „Тамо у сену,“ рече служкиня. „Мора бити да е ушо у кошару гдѣ се сено збаца и дене, па заспао, а слуге су онај данъ сено довели и онако на нѣга набацали; садъ кадъ е сено потрошено, нашли

су га, алъ се већ савъ разпао.“ Кадъ тужный тай гласъ госпоја чуе, обнезнани се и падне у несвестъ; служкиня повиче друге у помоћ, и докъ су се око нѣ бавили и повратили е, оно мало дете искрене се у води, и удави се. Госпоја дође себи, заште дете; естъ, оно мртво. „Ахъ несрећна самъ ти я мати,“ повиче, „обое самъ дѣце мое непазећи удавила;“ почне лудовати, и одъ то доба, Богъ да сачува и злотвора мога, полудила е. Само кадъ су децу понели у гробѣ, дошла е была мало къ себи и плакала е као и остали свѣтъ, алъ одъ то доба никадъ више. Но лутку, кою е найпре сама одъ крпа и ма-рама начинила была, а послѣ су јој одъ дрвета саграђену набавили, ни даню ни ноћу изъ руку неизпушћа, и мисли да јој е она дѣте.“

Докъ е тако Марта о жалостной смрти другогъ детета несрећне те госпе приповедала и тугу нѣну напоминала, у кою е она збогъ тогъ пала, на Јованки се познало да е нешто узнемирена. Метне мара-му на очи и хтѣла е свиснути одъ плача. Мирко е на послѣдку приповедке све у ню гледао, ухвати е садъ за главу, и тѣшио е енглезки говорѣи. Марти ни на умъ нѣ пало да ню болестница разумѣ, ерѣ е држала да она само енглезки зна, зато се и она уплаши шта бы жени у еданъ махъ, упита поплашено: „ел' вашей, госпоји, што зло?“ и притрчи крвету да јој помогне. „Проћи ће шо то одмахъ,“ одговори Мирко. „Найболѣ јој е кадъ се кодъ нѣ ништа неговори; ако е ужина готова, донесите е мало послѣ.“ Добра ова жена нѣ знала, да у приповедки о узроку съ памети сишавше госпе збогъ смрти послѣднѣгъ детета, нешто е было, што е Јованкиногъ срца досадъ незалечену рану позледило. Мирко јој е повторио све оно, што јој е често, истиномъ наукомъ христьянскомъ увѣренъ, говорио, кадъ бы томъ кривцомъ горко и жалостно себе укоравала, у којој она ни наймаѣ нѣ была крива, него јој се то само тако у главу увртило; препоручи јој озбиљно, да се сети судбе съ ума сишавше госпе, коя е може научити, шта може бити онда, кадъ се прекомѣрно туги предамо; дозове све трое здраве, веселе де чце предъ ню, и опомене е да на нѣи погледи, па да несрди Бога, него да му на нѣима благодари, и о нѣиномъ здравлю моли му се. Болѣ него икадъ послушала е болестница свогъ мужа, и радостно е гледала у нѣи четворо съ добромъ майкомъ нѣиномъ Мартомъ за асталомъ седеће, па е и она тай данъ неколико залоган сладко поела.

Брижљива домаћица Марта, узнемирена промѣномъ, кою е тогъ дана предъ подне на Јованки видела, послала е по лекара. Овај е одмахъ дошао. Господинъ Свѣтковићъ нѣ био само обычный селскѣи лекаръ; онъ е збогъ нѣгове науке и искусства съ првимъ лекарима главни варошѣи био помешанъ, а у младости нѣговой и био е међу нѣима. Повелико одъ отца наслѣђено имаѣ, и што е миръ и тишину любѣо, лѣпо мѣсто и положенъ око „Ливадицахъ,“ и што е одъ толико година са свештеникомъ мѣстнимъ у прѣятельству быо, задржао се на селу, гди е спокійно проводио време, у кое е одъ дужности свое доколетѣ могао.

„Садъ башъ идемъ,“ рече лекаръ, „одъ едно

болестнице, која заслужује да, и као човек и као лекар око ње настојимъ. То је госпођа овданимъ предсједателя суда и управителя, или управљ рећи господара туђи добара. Несрећницу знамъ одъ малена јошгъ, ерѣ докъ самъ у столичномъ мѣсту био, био самъ и њѣни покойни родителѣ лекаръ. Маги њѣна, рођена енглезкиња, јошгъ зарана је у срце словъ единице семе доброгъ, христанскогъ воспитанія посејала, кое ће, као што се и надамъ, болномъ уму несрећне госпоње, помоћи. Сасвимъ нечувеномъ несрећомъ изгубила је двоје деце, а тугованѣмъ за њима изгубила је паметь; сѣнула је сѣ ума, но како и на коју руку она то своје лудило проводи, мора се човекъ, гледећи је, заплакати, и ја, кои самъ у момъ послу на такове ствари навикнућу, кадъ самъ кодъ њѣ едва се одъ плача могу да уздржимъ. Лудованѣ њѣно личи на незнабожтво, рекао би на обожавањ лутке, сѣ којомъ се забавља; и ја самъ доста редѣи, кадъ ми се она себи долазити чинила, рекао: не може се пре помоћи падати, докъ се љубавъ болногъ њѣногъ срца, сѣ крпа на такавъ предметъ не пренесе, кои ће участія и љубави овогъ срца вреданъ бити. Ваше двоје старије деце были су данасъ у градини кодъ болестнице, и ова се како ѣй је видила тако чудно изменила, да је не само неколико тренутака, као обычно до садъ, него и неколико сатѣи колико-толико была себи дошла, своју лутку одъ себе дала, а само се сѣ децомъ забављала. Кадъ самъ данасъ после подне, несрећници той отишао, видѣо самъ да је мирнѣя него што је одпре была. Молио би васъ дакле да вашу децу почесто, и то одмахъ сутра започевши, бѣдной несрећници у градину (башту), или ако ружио време не допустѣ тамо, а оно и у кућу шилѣте; и то у тимъ истимъ, околини овой допадајућимъ се халѣнинама, кое су и данасъ имала. Немойте ни најманѣ сумњати, да ће се деци што неповольно догодити. Ја ћу самъ собомъ свакој путъ, ма изъ прекрайка мотрити на њѣ. Сувише, несрећница она одкако је зла достала, никадъ није што урадила, што би насъ у бригу зададо; едно је то само, што се дѣце плашила, и одъ жалости није могла никако гледати ѣй; нитъ ѣй је лутку когодъ смео дирнути; а обоје то на велико чудо данасъ се учинити могло.“

Мирко и умѣсто своея жене одобри то што је лекаръ желио, и обрече да ће децу свакој путъ слати кадгодъ онъ за добро нађе.

У лѣвъ еданѣ данъ после подне, народъ је по полю и у градинама у послу био, птице љоушкајући се на семена пуној куделѣ певале су. Јованка је као да је здрава сѣ децомъ својомъ у послу была, она је њима приповедала, а они су опетъ њој чаврљали коѣшта. Мирко, да би мало самоћи својој одакшао, изиђе у пољѣ да се прохода; узпенѣ се на еданѣ брежуљакъ иза села и нађе неку стазу на излазку изъ шуме, која се у неку яругу спућала, којомъ је малѣй погочињ жуборио, и на едномъ мѣсту сѣ неке стѣне изъ висине доле падао. На лѣво је брдо было често и могло се подалеко гледати преко баштина редомъ планине кѣ югу. „Данасъ је година дана,“ тако је у себи говорио усамљѣный путникъ, „како самъ сѣ тобомъ, љубезный мой шураче, сладкој Јоцо, последный путь брдомъ еднимъ ищю, кудъ смо

почесто тамо у нашемъ странствованю обычай имали излазити, да се о милој нашой постойбини поразговоримо. Мой Јоцо! милый мой прѣтелю, одъ детинства јошгъ тежѣо си у другу болю постойбину, у кое вѣчность отишо си. Зарана си се ты сѣ Богомъ, твоимъ Господемъ познао, избавителю човечѣи душа повѣрио си се, и онъ ти је своју љубавъ и ко грѣшницама, богато у срце уселио, ерѣ и замномъ си дошо у свѣтъ. Одъ кадъ самъ се сѣ тобомъ познао, одъ оно доба знамъ да самъ живѣ; ты си прву искру љубави кѣ моме Искупителю Христу у мое срце бацо, која се одонда божиомъ милости у пламень распалила. Мой Јоцо! бадава си се увео био да мое, и твоје сестре Јованке дете изъ воде избавишъ, и самомъ си себи главе дошо. Дете изъ челюсти смрти ниси могао избавити; аљ мене си сладкој и љубезный мой покойниче, сѣ крепкомъ рукомъ веро одъ потопа вѣчне смрти избавѣо.“

Мирко је као мало дѣте плакао; и овдѣ гдѣ га нико није видѣо ни чуо, плачъ му се окрене у молитву, која му је нешто као синѣ стѣна са срца свалила. Знао је онъ, а и његовой Јованки падало је мало на умъ, у каквој се нужди находи овдѣ међу највећимъ, најцрпѣимъ непријателѣима породице своея жене. Онъ је у Америки, ако и на друго што одъ дѣтињства опредѣленъ, био сатѣиѣ, и овимъ занатомъ и тргованѣмъ са европејскимъ сатовима, био се лепо спомого. Шуракъ његовъ Јоцо, тај истѣй занатѣи био је, а узъ то у слободной државѣ, кое је знатанъ грађанинъ био, имао је службу, којомъ место да се спомого, заплео се у дугове, и желѣ, која га је вукла да подиже нека јавна благодѣтелна заведенія, имено школе и цркве, доста га је стала. Кадъ је Мирко, да би Јованки својој здравѣ повратио, изъ Америке пошо, учини му се срамота, да тамо у туђемъ свѣту, честно име његовогъ шурака Правдића какву лягу носи; спречи стѣцѣште, кое је надъ массомъ Јоциномъ отворити се хтѣло, све дугове овога поштено исплати, прода његова и своја добра, и пође оданде са не башъ великомъ сумомъ. По ту је сумму по већој части преобратио у полице, кое му је американска една кућа у Бостону на Амстердамъ издала; болестъ његове жене задржала га је неколико месецѣи у Енглеской, па кадъ је у Амстердамъ дошо, на неколико дана само престиго је био гласъ, да је американска она кућа пала, и није у станю исплате чинити; тако је се свое поштено стечене главнине лишѣо, до малогъ некогъ остатка. Готова новца што је имао небы могао сѣ њимъ доћи до места у кое су пошли, него је морао продавати неке скупѣцѣне сатове, кое је јошгъ имао, те је тако одъ Франкѣурта могао подмиривати трошкове. У овај махъ, окромъ маторогъ коња и талѣига, и неколико сатова, кое бы слабо ко хтео и узети, сва му је имовина была у неколико талѣира. Шта да чини? Хоће ли овдѣ у непознатомъ свѣту своја маловредѣна кола и коња одмахъ продати? У каквомъ бы поверѣно бы међу непознатимъ людѣма да то учини, и колико бы му и то могло трајати? Црне га мысли нападну, у велику се бригу зада; по сунце је сѣјало, птице су се радовале њѣној храни, коју имъ је Богъ по купинама и трѣю преправио; и њѣму се онда у души разгали и своју бригу нестане му. „Нисамъ ја мо-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

иоу вольомъ," говоривъ онъ у себя, „овамо дошо, него ме е неминуемо прошењ божје деснице овамо довели, па онъ, кои е дојак мой верный вођа био, и овдѣ ће се о мени и моима сати.“

За сунца јоштъ врати се у крчму. Старый крчмаръ седио е у соби за асталомъ кодъ прозора, и за виривао око едногъ сата, кои се видио да е доста вештомъ рукомъ начинѣнъ. „Шта ту е?“ запита Мирко. „Старинскій овай сатъ,“ одговори крчмаръ, „башъ као да се зареко, да свакиј путъ, и то у едно време ноћу застане, а волимъ га него ма кои други, ерѣ е био могъ доброгъ прѣтеля Правдиѣ. Купио самъ га на дражби (лицитацији), кадъ е предсѣдатель мога

сусѣда ствари продавао, пошто га е кренуо съ нѣгови добара. Гледимъ изнутра ове точкиѣ, па немогу да видимъ да е што покварено, сви су зубиѣи еданъ као другий, а свудъ гледеѣи чиии ми се да е башъ онако, као што е било пре десетъ година, докъ е сатъ сасвимъ уредно ишо.“ „Може се нѣму лако помоћи,“ рече Мирко, „дайте вы нѣга само мени, я самъ тай запатъ добро испеко, и свакоякихъ изъ свега света дѣлаоница (фабрика) сатова преко мсихъ руку прешло е.“ Крчмаръ ту понуду врло радо прими. Мирко одхити горе у собу своимъ милима.

(Продуженъ следуе.)

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Убица судомъ оправданый.) Пре некогъ времена догодю се у Лондону случай еданъ, кои збогъ важности свое заслужуе, да га и ми читателяма нашима, ако ће бити и накратко саобштимъ. Убица еданъ падне подъ судъ. Грдна можица людѣи нагомила се да присуствуе испиту. Илядама кой пису у судейской саали места добити могли, стаяли су предъ вратима и на сокаку. У 12 сатѣи седне предсѣдатель суда, Лордъ Линдаль, на свое место; туженый буде изведенъ; присуство нѣгово произведе велико узбуђенъ кодъ слушателя. Зачуђенъ и саучастѣе изображени су были на лицу свакога. И два су се правобранителя за обрану несрећника нашла ту. Ови га стисну за руку и храбрише га. Туженый е человекъ средиѣ величине, слабачакъ, нѣгове скромне плаве очи къ земли су оборене. Изгледа, да велика жалость ерце нѣгово разтрза. Глась е нѣговъ тихъ. Обхођенъ нѣгово насупротъ нѣговомъ сиромашномъ оделу показуе отиѣно воспитанѣе.

Предсѣдатель почне говорити и запита га за нѣгово име, за нѣгове године и за нѣгово занимаѣе.

Туженый одговори: „Зовемъ се Георгъ Хамманъ имамъ 41 годину и живописацъ самъ.“

Предсѣдатель: „Вама е позната тужба, коя е противъ васъ предложена? Вы сте окривльнѣи да сте вештака, кой по ужету игра, Георгѣ Балдвина съ намѣренѣмъ убили. Можете л' одрећи, да злочинство то нисте учинили?“

Туженый: „Никада нисамъ одрицао шта самъ учинио, а ово дѣло ни найманѣ. Истина е, я самъ реченогъ вештака убио. То е несрећа, кою я жалимъ, али у души мојој и по савести мојој држимъ, да ипакъ нисамъ казни достоѣнъ.“

Предсѣдатель: „Почемъ вы злочинство признаете а и саю кривиду недричете, то ћете пресуду вашу овде чути. Богъ милостивый нека вамъ светый заштитникъ буде.“

Садъ се тужба прочита. Еданъ одъ найуваженѣи лондонски правобранителя, кой е парницу водити имао, примѣти у изяснѣно своеме, да никада ни еданъ тужный нѣ тако велико саучастѣе заслуживао, као овай; али при свемъ томъ да се мора осудити, него ипакъ да остае отворенъ путъ милости къ Нѣномъ Величеству. У осталомъ нека свакиј изкуси, да се у просвештеномъ свету не суди нико одсадъ самъ себи судѣи бити.

Предсѣдатель: „Туженый, имате ли шта за оправданѣе ваше известити?“

Туженый: „Милордъ, правданѣе мое почива у повѣсти са-

могъ догађая. Пре три године дана изгубимъ я кћерь мою, дете одъ 4 године. То дете была мѣ е едина залого опоминаня, кои ми е одъ любезне мое жене, кою е Богъ къ себи одазвао, остала. Я изгуби дете мое, али не крозь смръ; мое дете изчезну, предраго, премило дете, едина радость живота мога украдена ми бы. То е было дражестно, мило сущѣство, лено и добро. Осимъ детета тога нигди никога у свету имао нисамъ, одъ кога бы люблѣнъ былъ. Господо моя, да вамъ тугу и жалость опишемъ, кою самъ чувствовао, кадъ самъ се детета тога лишю, немогуће е. Ни самъ пропустио у явнимъ листовима обнародовати траженѣе детета мога; неуморнимъ путованяма, коя самъ предузимао, жертвовао самъ све, што самъ годъ притяжавао: покућанство, намѣштай, изображения, све самъ, па и саме самъ альине мое распродао. Пуне самъ 3 године дана само пешце крозь сва три краљѣства путовао и мое дете тражио. Почемъ самъ опетъ са живописанѣмъ нешто новаца заслужю было, на ново самъ предузео изтраживанѣе. Нема вароши, нема села у Енглезкой, Шотской и Ирской, у коима я нисамъ као несрећный отацъ, кой се, са очаянѣемъ, мило свое дете изнаѣи труди, познати. И опетъ самъ у Лондонъ дошао, да испитиванѣе мое у явнимъ листовима јоштъ еданшутъ поновимъ. — Напоследку едногъ Петка, а то е было 14. Априла, прођемъ крозь марвену пѣцу. На среди те пѣце подига е была чета една тѣи вештака, кои на уже ту играю, шатру свою, и подъ нѣомъ е давала представлѣниѣ. Девойчица едина, држеѣи се съ ногама за уже, висила е съ главомъ у воздуху. Да се јоштъ поредъ тога позорѣе то сасвимъ страшно представи, забодено е было у земли управо у одной линѣи съ главомъ девойчета сасвимъ шпѣсто копль. Зракъ еданъ изъ душе матери нѣѣе продре у томъ магновенѣю у прси мое, ерѣ я позна дете мое, покѣй свегъ ужасногъ стаяя, у комъ се садъ оно налазаше. То е была моя кћи; нѣна бы сирота мати може бити притр аза къ нѣој, да е у наручѣи своя загрли — — — али я — я самъ онесвешћенъ былъ; завѣса се нека спустила преко очю мои; я се устремимъ на управителя те чете — — — запитама га: одкудъ вамъ е то дете, и ко вамъ е право дао, да га тако злоставите? онъ ме назове с'умасшедшимъ! — На ту речъ, я самъ незнамъ како то бы, я, кой самъ иначе мекавогъ срда и благе нарави человекъ, счешамъ садъ тогъ безчувственогъ человека, пуштаю детета мога, издигнемъ га у висъ, грунемъ съ нѣмъ о землю — — — и кадъ га затимъ погледа, онъ е мртавъ былъ! — Дочнѣе самъ се покаю шта самъ учинио, али у оногъ ма-

гновенію, у комъ самъ то учинію, жао ми быяше, што неу-
туко сву ту безбожну чету, него само нѣга одногъ.“

Предсѣдатель: „То нису никакве христіянске мысли, и у
интересу ваше ствари имали бы сте се вы сасвимъ другіе
изяснити. Како обете да вамъ Богъ и заклеті опросте, кадъ
се сами служите съ таковимъ изражаима?“

Туженый: „Я незнамъ, Милордъ, каква ће ваша, каква
ди заклеті пресуда быти, али Богъ нека ми опрости, я тако
осеѣамъ у момъ срцу. Ахъ вы незнате, какву ми є тешку
болю онай человекъ причинію. Кадъ су ми сажалѣваюћій ме лю-
дій довели дете мое у тавницу, то оно существо, кое самъ
я притяжавао, нѣ веѣ више мое было. Мое дете нѣ веѣ
више мое было, ни ангелу равно као одре; оно є и тѣлесно
и душевно развращено; обхоженъ и говоръ нѣвъ скареданъ є,
као што є то онимъ людма, съ коима се она обходи, свой-
ствено; у вѣроисповеди и благонравію нису є ни найманъ де-
учавали. Она мене веѣ више нѣ познала, и я шо ахъ веѣ
више познао нисамъ. Разумите ме садъ господо, кой є чо-
векъ украо одъ мене не само тѣло, него є оупъ крао одъ ме-
не и душу детета мога; онъ є произвео на мени два злочин-
ства, а я самъ — я самъ нѣга само еднууть убію?“

Поглавица заклеті устане и рече: „Милордъ, Предсѣда-
телю, мы смо преправни къ изреченію пресуде!“

Предсѣдатель: „Я васъ разумемъ, господо моя, законъ
захтева свой течай, ма како да є великій интересъ, кой ули-
ва у васъ туженый, куждно є, да мое мѣбнѣ чуєте, и да се
затимъ о томе посветуете!“

Заклетници изиђу напољъ. После краткогъ саветованя у-
ђу они опетъ у саалу.

Они туженога єдногласно оправдаю.

Георгъ Хамманъ мораше подъ стражомъ одираенъ бы-
ти, ерѣ су жене хтеле, да га у триумфу однесу, и велика га
є мложина света са ускликомъ и радостнимъ виканѣмъ до оби-
талишта нѣговогъ одпратила.“

Спомянѣмо, да имає и
галични сокова.

ОГЛАСЪ.

Зато умолявамо свакогъ, да могри
на описъ флашица.

СТЕЙРИСКИЙ БИЛЬНЫЙ СОКЪ ЗА ОНЕ КОИ ПАТЕ ОДЪ ПРСІЮ.

Овай се сокъ досада по увераванію найгласовитій лѣкара у Бечу и Градцу за чудо добаръ показао, а имено противъ

кашля, грипе, кіявице, промуклогъ гласа, вратоболь и грудоболь.

Многи, кои су узели тай сокъ, доказую, да немогу да буду безъ нѣга и да само нѣму имаю благодарити, што
имъ є олакшана бола и што могу мирно спавати; збогъ благотворногъ дѣйства овай се сокъ најболъ препоручує као ма-
лой деци, тако и најстаримъ лицама; вкусъ му є врло пріятанъ.

Стакленцета су стейрискогъ бильногъ сока бела, горе дугуляста и са калайнимъ капцима, на коима као и на
стакленцету више: „Апатека кодъ елена у Градцу“ и „I P A“, добро су затворена, и на нѣма су надписи заєдно са
подписомъ онога, кой производи тай сокъ.

Цѣна є єдногъ стакленцета 50 кр. ср.; маѣ одъ два стакленцета немогу се слати. Што се завію и пошлю 2
или 4 стаклета, то се рачуна на 20 кр. ср.

Тай сокъ производи I. Нурглайтверъ, апатекаръ кодъ „елена“ у Градцу, а добити се може у Земуну у апа-
теки кодъ „златногъ орла“ Карла Трешчица.

О Б Я В А.

Подписанимъ има честь почитасмой поблици явити, да є управъ изъ Москве црквени свеѣа одъ сасвимъ
чистогъ воска добію. Препоручує се дакле свимъ славнимъ общинама, уѣбраваюћи да ће свагда по найумѣ-
ренію цену послуживати.

У Земуну 19. Септ. 1856.

Конси, Теодоровићъ.

Wohnungs-Veränderung.

Das photographische Atelier des M. Deutsch befindet sich seit einigen Tagen im Gruber'schen Hause in
der Hauptstraße. Es werden daselbst alle Acten von photographischen Bildern angefertigt, und auch Unterricht in
allen Fächern der Calligraphie erttheilt.

Одговорный издатель: I. K. Сопровъ.

Печатано книгопечатномъ I. K. Сопрова.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА